

Nieuwsbrief september 2024

Voorwoord Jennifer

Eindelijk ben ik bijgekomen van de hitte en kan genieten van een zwoel windje. Ik zit op mijn balkon en kijk naar het wonder van mijn balkonplanten die de hitte hebben overleefd. Net als in Spanje kan het op mijn balkon 40 graden worden. Maar met genoeg water en mijn volle aandacht hebben zij zich wonderwel aangepast en staan stevig naast elkaar in de terracottapotten.

We zijn met een paar leden van Groei en Bloei naar Duitsland geweest en mooie tuinen gezien en daar heb ik op de derde dag na de 8ste tuin een droom gehad dat ik weer thuis ben in mijn eigen huis waar ik wandel door mijn balkonkamer vol planten. Het is net een klein oerwoud en het is prachtig. Vol van verwondering kijk ik naar de hangende planten, de hoge groene exotische exemplaren en aan mijn voeten kleine bloeiende begonia's. Bij het wakker worden weet ik het zeker, wanneer ik 'echt' oud ben zal dat mijn tuinenreis zijn zonder de vermoeiende busreis, zonder de onrust van het vroege opstaan en de zenuwen van het op tijd zijn en ... het vele lopen. Een prachtig vooruitzicht en een waardevolle impressie dat tuinieren op vele manier kan gebeuren.

Ik ben gerustgesteld, mijn plezier in planten zien en verzorgen zal gewoon doorgaan met of zonder rollator. Ik wens ons allen nog een fijne nazomer.

Groet Jennifer

Open Tuinen Carrousel 7 september

Op zaterdag 7 september draait de Open Tuinen Carrousel voor de laatste keer dit seizoen op zaterdag 7 september.

U bent van harte welkom in de volgende tuinen (nummering van de website):

11	Ellen en Hans Hijgemann, Ruigendijk 18 in Oudendoorn van 10.00 tot 17.00 uur.
12	Marleen en Martin Meijer, Ruigendijk 14 in Oudendoorn van 10.00 tot 17.00 uur. Tuin bij huisje Weltevree II
13	Zorgkwekerij de Nollestee, Nolleweg 1B te Melissant van 08.00 tot 12.00 uur.
15	Tuintje bie Wen, Oudelandsdijk 5 te Dirksland van 10.00 tot 17.00 uur.
35	De tuin van Carla Stas, Oud Bonaventuradijk 27, Strijen, 10.00-16.00 uur
37	De tuin van Jan Magnin en Ria Nederlof, Thorbeckestraat 10, Strijen, 10.00-16.00 uur
38	De pluktuin van de fam. Visser, Broekseweg 2a, Strijen, 10.00-17.00 uur

39	De tuin van Emeline en Alwine te Veldhuis, Thorbeckestraat 10, Strijen, 10.00-16.00 uur
----	---

De tuinen staan met foto's en omschrijving onder deze nummers op de website:

www.opentuinencarrouselzuidholland.nl .

Kijk u voor u op stap gaat ook even op de website of er op het laatste moment geen wijzigingen zijn doorgegeven.

Voor meer informatie kunt u ook bellen met Frits Rip, tel. 06 22999471 of Leny van Waardhuizen, tel. 0181 484872.

Hebt of weet u een tuin die een volgend seizoen het bezoeken waard is neem dan contact op met Frits of Leny.

Koffieochtend Bij de Buurvrouw donderdag 19 september 2024 10.00-12.00 uur .

Zonder tegenbericht gaan we door met de koffieochtenden Bij de Buurvrouw. Zolang er nog niet begonnen is met de reconstructie van de Westgaag en zolang Dita ons nog hebben wil gaan we door met de koffieochtenden bij haar, dus **19 september en 24 oktober**. Ze is voor passanten gesloten, maar wij zijn welkom. Dus, kom gezellig naar onze koffieochtend.

Wil je mee lunchen dan graag opgeven aan Dita: tel: 010-5904945.
Het adres is: Oostgaag 18a, 3155 CG Maasland,

Oogstmarkt op zaterdag 28 september 12.00 – 16.00 uur bij de Stadslandbouw Van Ruytenburch in Vlaardingen

Op zaterdag 28 september kunt u ons weer met de kraam vinden op de Oogstmarkt bij de Stadslandbouw en het Pannenkoekenhuis De Soete Suikerbol, Westlandseweg 254 in Vlaardingen. We hopen daar onze laatste voorraad planten te verkopen voor het Goede Doel.

Het is een betere tijd om planten te poten in de tuin dan in het voorjaar.

De oude regels van het aanleggen van een tuin worden eigenlijk steeds actueler: je poot vaste

planten in de nog warme grond van het najaar, de plant wortelt daar prima in, water geven is bijna alleen bij de aanplant nodig en een enkele keer nog als het najaar droog uitvalt en de natuur doet de rest. Volgend voorjaar heeft de plant een prima wortelstelsel aangemaakt en is inmiddels flink aan de groei. Wat willen we nog meer.....?

Zaterdag 19 oktober 2024 Kofferbakruilbeurs bij de Carlton 9.30 uur

Traditiegetrouw organiseert afd. Westland samen met onze afdeling een kofferbakruilbeurs bij Tuincentrum De Carlton in 's-Gravenzande in het voorjaar. Nu willen we graag in het ouderwetse "Plantseizoen" planten ruilen die dan ook hopelijk beter aanslaan.

Iedereen wordt uitgenodigd om planten en plantjes te ruilen en nieuwtjes uit te wisselen.

Er zijn zowel siertuinplantenmensen als moestuinplantenmensen dus aanbod genoeg. En er is altijd lekkere koffie met koek voor de deelnemers.

Verzamel dus al je stekken, zaden, bollen en knollen en te groot geworden planten (graag in pot!) en kom zaterdag naar de ruilbeurs.

Vanaf **09.30** uur kunnen de auto's geparkeerd worden op een speciaal daarvoor afgezet gedeelte van het parkeerterrein van het tuincentrum.

Volgt u bij aankomst bij het tuincentrum de aanwijzingen van de organisatie. Het is de bedoeling om **10.00** uur te starten met ruilen. Erna bent u natuurlijk nog van harte welkom in het tuincentrum.

Adres: Tuincentrum De Carlton: Naaldwijkseweg 257, 2691 PV 's-Gravenzande

Activiteiten elders

Bericht uit het AD, geen activiteit van ons maar misschien wel interessant om naar toe te gaan:

Donderdag 12 september: An Beekenkamp geeft een lezing

An Beekenkamp, algemeen directeur van de Beekenkamp Groep, komt donderdag 12 september naar Maasdijk om te vertellen over haar familiebedrijf. Belangstellenden zijn uitgenodigd om naar haar verhaal te komen luisteren in Gebouw Concordia.

Beekenkamp produceert jaarlijks meer dan 2 miljard jonge planten en heeft meer dan 90 hectare aan kassen voor het kweken, veredelen en vermeerderen van gewassen.

Locatie: Gebouw Concordia, Maasdijk 40 in Maasdijk, aanvang 20.00 uur.

Afdeling Westland heeft in september en oktober 2 mooie presentaties.

Het boek van Iris Veltman heb ik gelezen en is zeer aan te bevelen. Als haar presentatie net zo mooi is dan kan ik deze van harte aanbevelen en Netty Verdouw's prairietuin hebben we al eens in levende lijve kunnen bewonderen, dus ook haar presentatie gaan we zeker zien.

Presentatie Iris Veltman: oplossingen voor natte voeten of slappe planten!

25 september 2024

Natte voeten als je door je tuin loopt, planten die verslappen tijdens droogte en 's nachts niet kunnen slapen van de warmte. Tuinieren met klimaatverandering is een uitdaging, maar ook een kans, want als tuinier kun je bijdragen aan de oplossingen!

Tijdens deze lezing laat Iris Veltman, milieukundige, tuinontwerper, docent permacultuur en schrijver (van het boek Tuinlogica en voor Groei & Bloei) zien wat je zelf in je tuin kunt doen tegen wateroverlast, droogte en hitte. Haar nieuwste boek is: Tuinlogica!

Meer info:

Je tuin verduurzamen is leuk! Dat bewijst Iris Veltman, milieukundige, tuinontwerper, docent permacultuur en schrijver voor o.a. Groei & Bloei magazine met haar werk. Water is voor haar een speerpunt. Als voormalig procestechnoloog deed ze ervaring op in de waterwereld en vertaalt nu die kennis naar oplossingen voor wateroverlast en droogte in de tuin. Daarbij legt ze de nadruk op simpele, goedkope doe-het-zelf oplossingen. Afgelopen jaar verscheen haar boek Tuinlogica, dat daar perfect op aansluit: hierin laat ze zien hoe je met de natuur samenwerkt voor een klimaatbestendige, biodiverse en makkelijk te onderhouden tuin."

Presentatie Netty Verdouw over de Prairietuin (klimaatbestendig)

23 oktober 2024

"Op woensdagavond 23 oktober 2024 komt Netty Verdouw uit Maasland een presentatie houden over de prairietuin, een goede oplossing om de tuin met het oog op de toekomst klimaatbestendiger en duurzamer te maken!

Meer info:

Nu onze zomers door de klimaatverandering steeds warmer en droger worden en we zuinig moeten omgaan met water, vraagt dat in de toekomst om nieuwe manieren van tuinieren. Al in 2019 bedacht en ontwierp Netty Verdouw haar eigen tuin met prairieborders, die op een klimaatbestendige en duurzame wijze is aangelegd. In samenwerking met kwekerij Lageschaar uit Aalten is er gekozen voor borders met verschillende plant- en kleurconcepten, die elk seizoen van beeld veranderen en het hele jaar door mooi zijn. Het resultaat is een prachtige, kleurrijke natuurlijk ogende tuin, die ook nog een grote bijdrage levert aan de biodiversiteit. Netty zal vertellen wat er zoal komt kijken bij de aanleg van een klimaatbestendige tuin en aan de hand van beelden haar eigen ervaringen laten zien."

Beide avonden beginnen om 20.00 uur. Zaal open vanaf 19.30 uur.

Locatie: Zalencentrum De Ontmoeting, Anjerlaan 47 in Naaldwijk!

De toegang voor leden is gratis; niet-leden betalen € 4,00.

Oproep:

Aangezien het duidelijk is dat er heel veel minder vlinders zijn is het belangrijk dat ze regelmatig geteld en doorgegeven worden op www.waarneming.nl

Deze zoekkaart kan daarbij behulpzaam zijn:

https://www.ivn.nl/app/uploads/sites/204/2022/11/weekopdracht_3_-_dagvlinders_5_1_0.pdf

zoek de dagvlinders.

Leuk om te lezen:

Hoe hou je je basilicumplant in leven?

'Deze keer overleeft ze het.' Wie een verse basilicumplant uit de supermarkt haalt, denkt het vaak. Maar ondanks licht en water geeft je plant na enkele dagen toch op. Met deze tips geniet je nog lang van verse basilicum, zonder geld aan nieuwe planten te blijven uitgeven.

In het schap van de supermarkt staat je basilicumplant (eigenlijk zijn het veel kleine plantjes in één pot) in volle bloei. Ze werd in ruim vier weken opgekweekt onder ideale omstandigheden: snel en hard, waardoor je plant al uitgeput is nog voor ze in je keuken komt.

Verpot je plant

Je plant moet uit de plastic beker, zoveel is zeker. Plant haar in een ruimere pot met gaten aan de onderkant. Vul de pot bij met vochtige, vruchtbare potgrond. Je kan ook de plant in vier delen (spaar zoveel mogelijk wortels) en elk deel een eigen pot met natte, rijke aarde geven.

Ook later kan je plant van een grotere pot opknappen. Verpot liefst in het late voorjaar. Je plant kan ook de grond in, maar dan moet je haar in de winter uitgraven en binnen of op een vorstvrije plaats laten overwinteren.

Geef water langs onder

Zet de nieuwe pot in een schotel en geef je plant via de schotel elke dag water. Giet nooit op de plant. Hangen de blaadjes slap, dan heeft ze meer water nodig. Hou de grond licht vochtig, niet nat: van te veel water gaan de wortels rotten en worden de blaadjes geel. Plaats de pot niet boven een verwarming.

Basilicum houdt van zon

Zet je plant op een zonnige plek binnen. Vijf uur direct zonlicht per dag is ideaal, vier en zes uur zijn prima.

Een basilicumplant kan ook buiten groeien, maar dan op een warme, beschutte plaats. Worden de blaadjes bruin? Dan heeft ze meer of minder licht nodig. Verwijder de dorre blaadjes, die vergen energie.

Knip ook stengels af

Hoe meer basilicum je gebruikt, hoe uitbundiger de plant zal groeien en hoe beter ze zal smaken.

Hoe meer basilicum je gebruikt, hoe uitbundiger de plant zal groeien en hoe beter ze zal smaken. Je kan de blaadjes afzonderlijk plukken, maar om de groei te stimuleren is het goed om ook stukken stengel af te breken. Bijvoorbeeld om pesto te maken, waarvoor je een grotere hoeveelheid basilicum nodig hebt.

Knip een stengel door net boven het punt waar twee blaadjes aan de stengel zitten, en waar in de oksel misschien al nieuwe blaadjes groeien. De stengel zal vertakken en zo meer blaadjes krijgen. Als je plant 15 cm groot wordt, is het sowieso verstandig om de toppen af te breken. Je kan een overschot basilicum invriezen als wintervoorraad.

Veel voeten in de aarde

Ondanks je inspanningen kan het dat de basilicumplant of koningskruid, zoals ze ook wordt genoemd, toch niet overleeft. Een andere keer kan ze een meter groot worden. Om meer basilicum te krijgen, kan je ook stekken nemen, door stengels af te knippen en in een fles of glas met water wortels te laten krijgen. Groeit ze stevig door? De bloemetjes knip je beter af, want die vragen veel energie van de plant. Uit de nieuwsbrief van Radar, juli 2024

volgens mij is het origineel geschreven door een Zuiderbuur (een Belg) Th.

Nog een artikel, maar dan van Rien Stoffels, lid van VTV Maassluis:

Bessen

Ik heb op mijn tuin allerlei soorten bessen zoals: rode en witte aalbessen, blauwe bessen, frambozen, Josta bessen, kruisbessen en bramen. Op de blauwe bessen na heb ik ze al een jaar of 45. De blauwe bessen heb ik sinds een paar jaar maar het is nu mijn lievelings bes geworden. Niet alleen om de smaak en de krachtige antioxidanten waar blauwe bessen rijk aan zijn. Ik verwonder mij iedere keer hoe de bessen tot rijpheid komen. Ze ontwikkelen zich in een paar dagen tijd van een kleine wit gekleurde bes tot een veel grotere donker blauwe bes en ze zijn rijp als ze vanzelf bij aanraking loslaten.

Het is jammer dat de oogst nu op wat enkele bessen na bij mij voorbij is. Onderstaande foto is na de oogst genomen. Vanaf 3 juli tot vorige week heb ik iedere dag een ruime hoeveelheid bessen kunnen plukken. Wij doen ze in ons dagelijkse toetje van biologische volle yoghurt met vanille vla.

Enkele jaren geleden ben ik begonnen met enkele blauwe bessenstruiken. Ik had eerst wat gegoogeld en kreeg toen de tip dat de struiken het beste in potten met zure grond kon worden ingegraven. Ik heb toen twee planten in een tienliter pot gezet maar die bleken veel te klein te zijn.

De struiken groeiden wel maar ze haalden bij lange na de 1,5 meter niet. Ook de oogst viel tegen. De groenblijvende struik stond in een grotere pot en die deed het wat beter. Ik heb ook een ras dat beter

tegen minder zure grond bestand is en die had ik aangevuld met wat zure grond direct in de grond gezet maar ook een matige oogst.

Nu heb ik de bessenstruiken in grote cementkuipen van 65 liter gezet. Als potgrond heb ik gekozen voor Rhododendron- of heidegrond, tuinturf wordt tegenwoordig afgeraden (is eigenlijk beter) omdat dit een fossiele grondstof is.

De grond moet altijd vochtig blijven maar natuurlijk niet kletsnat, dus gaten in de kuipen geboord, het is ook aan te bevelen om de grond af te dekken tegen verdroging en onkruidgroei. Paarden- koeien- en kippenmest zijn voor blauwe bessen funest ze gaan er dood van. Vorig jaar heeft een nieuwe struik die een week geen water gekregen had (in september) het niet overleeft, als de bladeren slaphangen dan is de plant niet meer te redden. Dit is een nadeel van de bovengrondse kuipen. Bemesten doe je in de herfst met kalkvrije meststoffen zoals de rhododendronmest. De blauwe bes staat het liefst niet in de felle zon maar in de halfschaduw. Het blauw worden van de bessen komt niet alleen van de zon maar ook van de temperatuur.

Tegenwoordig zijn er heel wat rassen te koop zoals:

Vaccinium corymbosum 'Brigitta Blue' deze struik wordt niet alleen groter maar de bessen zijn ook groter.

Vaccinium corymbosum 'Bluegold' deze geeft een hoge opbrengst.

Vaccinium corymbosum 'Goldtraube'. Deze bes doet het ook in lichtzure grond.

Het mooie van verschillende rassen is dat de bessen niet allemaal tegelijk rijp zijn maar ze volgen elkaar heel mooi op. Trouwens de bessen aan één plant rijpen ook niet allemaal tegelijk zoals bij aalbessen.

Net als bij de overige bessensoorten zijn vogels er ook verzot op dus afdekken met een net.

Rien Stoffels

Voor u gelezen: **Hogere snoeikunst geeft peren van een pond**

rubriek NRC aug 2023 en juli 2024

Een uit een serie van de Kasteeltuinen

De teelt van peren, appels, perziken en vijgen was in vroeger eeuwen lucratief voor de bewoners van Dekema State. Nu groeien er opnieuw oude fruitrassen.

Auteurs [Josephine Rombouts](#)

Gepubliceerd op [3 augustus 2023](#)

En hier heb ik de bomen in de vorm van mijn initialen laten groeien." Wim Hoogendam, tuinbaas van Dekema State, wijst trots naar zijn boompjes die in fris groen in een keurige W en H groeien. In deze nutstuin lijkt leifruit leiden een zorgeloos tijdverdrijf dat schoonheid aan vernuft paart. Ik vraag me af hoe zo'n specialisme nu eigenlijk ontstaat.

Het antwoord is: Franse hoffelijkheid en een kleine ijstijd. Die combinatie leverde ons het leifruit. Een kunst die klein is begonnen, een hoge vlucht nam en nog, of weer, door een kleine groep liefhebbers wordt verstaan. De boomgaard in Dekema State in Friesland is een plaats waar je vandaag de dag heel dicht bij dit fenomeen kan komen. Maar dat was niet altijd zo.

Hoogendam werd er in 2000 tuinbaas en trof een tuin aan waar nog wat oude vruchtbomen stonden, maar de muren waren bedekt met rozen. „Ik zag dat de muren een spouw hadden, dus die waren bedoeld voor leifruit. Zo’n muur is gebouwd om warmte vast te houden.” Zijn ervaring met een eigen hoveniersbedrijf had hem zijdelings in contact gebracht met fruitteelt, maar hij was zich er wel van bewust dat leifruit hogere wiskunde was. „Uit de archieven bleek dat hier heel lang fruit geteeld was. Peren, appels, maar ook perziken en vijgen. Dat wijst erop dat ze zeker gebruik moeten hebben gemaakt van geavanceerde snoeitechnieken, anders lukt je dat niet.”

Met het naslagwerk *Hovenierkunst* van Jan Freriks, éminence grise in de leikunst, ging Hoogendam aan de slag. „Maar zoals dat gaat met dingen uit boekjes proberen te doen: de praktijk geeft je altijd vragen die niet beantwoord worden. Toen heb ik Freriks uitgenodigd om hier te komen kijken en adviezen te geven. Hij kwam hier ieder jaar en zo heb ik het vak geleerd.

Als hij me langs de muren voert, zie je dat hij het werk goed onder de knie heeft gekregen. Fruitbomen die in U-vormen groeien, in raster en in cirkels. Het is heel mooi, maar wie leek dat nu ooit nuttig?

Vorstelijke beloning

Notabelen, pastoors, herenboeren, grootgrondbezitters met een kasteeltje of monniken gingen op het Franse platteland in de zeventiende eeuw met een nagelschaar boompjes bijpunten. Het Renaissance-ideaal van de gecultiveerde en cultiverende mens paste perfect bij deze bezigheid. Slenterend over het tuinpad met een boek in de hand, milde wijsheid uitstrooiend over het tuinpersoneel, vonden ze een heel nieuw metier uit.

Het mooiste was dat het heel lucratief was om fruit te telen. In de steden betaalde men goede prijzen voor fruit. In 1695 verkocht de heer Girardot, perzikteler en notabele uit Montreuil, drieduizend perziken aan de stad Parijs, voor een daalder per stuk. Dat was een voorname bezigheid met een vorstelijke beloning.

Tuinbaas Wim Hoogendam. Foto Kees van de Veen

Dat het nodig was om fruitbomen tegen leimuren te kweken, wordt toegeschreven aan de kleine ijstijd in de zestiende en zeventiende eeuw. Men zocht manieren om warmte te garanderen voor het gewas en ontdekte dat bomen die tegen een muur werden geleid, beter fruit produceerden. De eerste muren waren van leem en stro, baksteen was veel te duur voor de eenvoudige fruittelers. Het fruit had wel te lijden onder de uitwerpselen van vogels en ratten die in dat stro nestelden, dus werden de muren van boven afgedekt met bakstenen. Het was vanwege de grote vraag naar fruit alle moeite waard. Grote gebieden gingen over op deze teelt, vooral in Normandië en rond Parijs.

Dicht tegen Parijs aan lag Montreuil, waar de talloze muurtjes schots en scheef door elkaar stonden. Eeuwenlang breidden de perziktelers hun verticale akkers uit, op het hoogtepunt was er 57 hectare muur waar ze van oogstten.

Erbarmelijke gebitten

Lodewijk XIV maakte het zijn tuinlieden moeilijk door naar het moeras rond Versailles te verhuizen. Hij kon het vervolgens niet hebben dat ze in Parijs wel twintig dagen eerder in een sappige perzik konden happen. Dat was natuurlijk niet mogelijk: 'L'état, c'est moi', dus de eerste perzik moest ook door hem gegeten worden en niet door een of andere Parijse burger.

Degene die hij vond om zijn fruitbomen tot bloei te brengen, was Jean-Baptiste de La Quintinie, een filosoof met een advocatenpraktijk in Parijs die zich in zijn grote tuin overgaf aan de snoeikunst. Door zijn achtergrond pakte hij het als een vraagstuk aan dat grondig en van vele kanten bezien moest worden. Op zijn aanstelling als opzichter van de moestuinen in Versailles, *le potager du roi*, volgde zijn boek in 1690: *Instructions pour les jardins fruitiers et potagers*.

Dit werk was het eenvoudige tuingidsje met praktische wenken ver ontstegen. Het was een verhandeling die de Franse fruitteelt verhief tot specialistische wetenschap. Nu kon Lodewijk zijn gasten versted doen staan met asperges in december en aardbeien in april. En natuurlijk aten ze er perziken ruim voor men er in Parijs de tanden in kon zetten.

De voorkeur voor zacht fruit die uit het werk van Quintinie spreekt, kwam waarschijnlijk voort uit de erbarmelijke staat van de gebitten van de zoetminnende adel. Lodewijk XIV moest zo'n nare extractie ondergaan, dat de helft van zijn kaak meekwam. Dan is een Poire d'Or wel te verkiezen boven een fikse appel als het Syden Hemmetje.

Peren werden dus de specialiteit van La Quintinie, honderden soorten beschrijft hij. De filosoof werd in de adelstand verheven en de fruit- en moestuinen van Versailles werden een voorbeeld waar heel Noordwest-Europa zich naar richtte.

Ook rond Friesland, waar de adel de buitens verfraaide met Franse tuinen. Het is moeilijk te zeggen of het het kleinere formaat was of een andere volksaard die de Nederlanders ertoe bracht om hun moestuinen op te nemen in het geheel van het tuinplan. De kleine fruitboom, *l'arbre nain*, in geometrische patronen geplant, en de ooftheiningen, gevlochten perenbomen en siermuren werden een geliefd onderdeel van de Nederlandse tuinen. Hier werd werkelijk het nuttige met het aangename verenigd.

„We weten uit de archieven”, vertelt Hoogendam, „dat eind achttiende en begin negentiende eeuw een flink deel van de winst op Dekema State werd gemaakt met de verkoop van fruit.” Dekema State zat dicht bij de bron van grote kennis over fruit: Johann Hermann Knoop, de grondlegger van de moderne fruitteelt, werd in 1731 door de weduwe van de Friese stadhouder aangesteld als hovenier voor de uitgebreide tuinen van Mariënborg. Onder haar patronage en zijn onderzoeksdrijf floreerden de boomgaarden en het leifruit. Zijn onderzoek naar de toepassing van fruit om jenever mee te stoken liep niet zo goed af: hij werd ontslagen wegens drankmisbruik. Noodgedwongen richtte hij zich vanaf dat moment op publiceren. Het onderzoek naar de teelt van fruit diende hem beter dan dat van de toepassing.

Honderd vrijwilligers

Met zijn *Pomologia*, *Fructologia* en *Dendrologia* werd hij de grondlegger van de pomologie, de wetenschappelijke studie naar fruitsoorten. De prachtige prenten met honderden appels en peren wil je allemaal ingelijst aan de muur hangen. De namen zijn gedichten die visioenen oproepen van een wereld van frisse Friese boomgaarden: Roode wangetjes, Moye Neeltje, Doeke Martens appel. Met een Zoete Bobbert en een Grauwe Rabau. En verhalen over lusthoven met hoepelrokken: Reinette non Pareille, Cher a Dames. Of ondeugende associaties: Cuisse Madame (vrouwendijen). Of verhevener dromen: Gezegende peer, Bon Chrétien d'Automne.

„Mijn favoriete peer”, vertelt Hoogendam, „is de Ponds peer. Hier” – we staan naast een forse halfstamboom – „hingen vorig jaar peren aan die inderdaad een pond wogen. Maar de ananas-appeltjes vind ik ook erg lekker, ze smaken echt naar ananas.

Foto Kees van de Veen

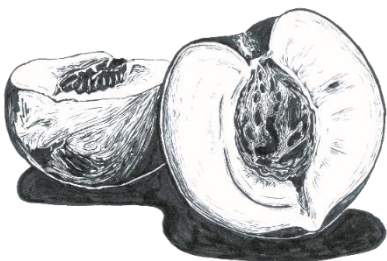
Honderd vrijwilligers helpen het duo Hoogendam – Jacomine Hoogendam overziet de State, haar man de tuin. Maar niemand mag aan de fruitbomen komen. „Dat werk komt zo nauw, dat doe ik zelf. Voor de halfstambomen heb ik nu wel mensen opgeleid die me kunnen helpen, maar de leibomen, nee.” Een beetje verontschuldiging: „Ieder scheutje dat je afknipt, krijg je niet meer terug hè.”

Terwijl ik door de tuinen ga, zie ik mensen schoffelen, maaien, mesten en het hoofdegebouw inlopen met bloemen.

Het is geen plek meer waar een paar mensen wonen en waar de rest komt om onzichtbaar dienstbaar te zijn. „Dat geeft wel de grootste voldoening”, zegt Hoogendam, „om zo’n prachtige tuin met zoveel mensen te kunnen delen.”

Even later zit ik achter een glaasje appelsap op het terras voor de tuinmanswoning. Te genieten van de vruchten van de Opperste Hovenierkunde.

Recept voor 4 personen

Met perziken is het prettig koken. Ze lenen zich niet alleen voor taarten, fruitsalades en andere toetjes, maar ook voor hartige bereidingen. In dit recept worden de vruchten gegrild en vervolgens gecombineerd met (eveneens gegrilde) sugar snaps en met burrata. Het contrast tussen dat zoete, sappige en het zuivelige van de kaas maakt een zeer aangename zomarlunch, maar ook een feestelijk voorgerecht. U kunt de perziken naar wens wel of niet schillen. In plaats van rucola kunt u ook andere slablaadjes gebruiken.

Illustratie Sophie van de Mars

- 4 rijpe perziken, geschild of ongeschild, in kwarten
- 100 g sugar snaps
- 2 el balsamicoazijn
- 1 tl honing
- 4 el olijfolie
- 2 el pijnboompitten
- 2 handjes rucola
- 2 kleine bollen (of 1 grote bol) burrata
- ½ - 1 rode chilipeper, zaadlijsten verwijderd, in halve ringetjes.
- 10 – 15 basilicumblaadjes, kleiner gescheurd

Methode:

1. Verhit een grillpan en grill de kwarten perzik 5 – 6 minuten, tot er mooie donkere strepen te zien zijn en het vruchtvlees redelijk zacht is.
2. Leg vervolgens de sugar snaps op de grillpan en grill deze 2 – 3 minuten, tot ze nét gaar, maar nog wel knapperig zijn.
3. Klop een dressing van de balsamico, honing, olijfolie en zout en peper.
4. Rooster de pijnboompitten goudkleurig in een droge koekenpan.
5. Verdeel de rucola over 4 borden of over een grote schaal. Breek de burrata open en leg de kaas in het midden van de schaal. Leg er de gegrilde perziken en sugar snaps omheen. Bestrooi de salade met de pijnboompitten, chilipeper en basilicum.
6. Serveer met korstig (stok)brood.

Kasteeltuin

De zoektocht naar lokale en duurzame voedselvoorziening is zo oud als de mensheid. Daarom is tuinieren voor eigen keuken juist op de meest historische plaatsen in Nederland, zoals kastelen en landgoederen, volop in gebruik. Deze zomer beschrijft Josephine Rombouts de tuinen van bijzondere buitenplaatsen en de hele gewone worteltjes en hele bijzondere groentes die er groeien. Janneke Vreugdenhil schrijft er steeds een recept bij

De tuin van Dekema State in Jelsum is alle dagen open. Info op www.dekemastate.nl.

[Lees hier alle afleveringen](#)

<https://www.nrc.nl/rubriek/kasteeltuin/>

Thérèse

gbwaterwegnoord@gmail.com

www.waterweg-noord.groei.nl

308 augustus 2024

Om onze narigheid met de overmatige aantallen slakken te vergeten hierbij ook nog wat foto's van leuke slakken uit de slakkenverzameling van Jannilies

OVERAL SLAKKEN

